

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE YARATICI DRAMANIN ÇOCUĞUN GELİŞİM ALANLARINA ETKİSİ

***

EFFECTS OF CREATIVE DRAMA IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION
ON DEVELOPMENTAL ASPECTS OF CHILDREN

Ayşenur YAZAR*

Meryem ÇELİK**

Mehmet KÖK***

Özet

Günümüzde önemi giderek artan okul öncesi eğitimde drama etkinliklerine yer verilmektedir. Drama gün geçtikçe önemi artan bir alan olmakla birlikte okul öncesi eğitimde drama çok önemli bir yere sahiptir. Drama; gerçek yaşamda olmuş, olan ya da tasarlanmış olayları; yani gerçek ya da düşsel dünyadaki olayları taklit eder, oynar, gösterir. Eğitimde dramanın kullanımı, çocuğun öğrendiği şeyleri tamamen kendi akıl ve hayal gücü süzgecinden geçirmesini sağlar. Çocuk bu yolla anladıklarını; kendi kelimeleriyle, öğrendiği şeyin onda yarattığı çağrışımlara dayanarak ifade eder.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, yaratıcılık, drama.

---

* Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi K.K.E.F. İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği ABD.

** Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi K.K.E.F. İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği ABD.

*** Yrd. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi K.K.E.F. İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği ABD.

Abstract

Drama is included in early childhood education that is becoming more important. Drama has a pivotal role in early childhood education. Drama provides imitation of real or imaginary events and creates a play out of such events. The use of drama enables the child to evaluate things that one learned in a mental and an imaginary way. By means of drama, the child expresses what he learned and his impressions with his own words.

Key Words: *Early childhood education, creativity, drama.*

GİRİŞ

Drama, eğitim ve öğretimde yepyeni bir oluşumdur. Ezbere ve bilgi yığılmasına dayalı bir eğitim dizgesinde birey, çeşitli uygulamaların yaptırımlarından kurtulamamakta, bilgiyi arayarak, paylaşarak bulamamaktadır. İşte bu nedenle drama bir eğitim dizgesi için önemli bir gereksinimdir (Adıgüzel, 1994, s. 22).

Yaratıcı drama, küçük çocukların oyunlarında görülen katılımcının sanatsal duyarlılığını, kendisi, başkaları ve dünya hakkındaki bilincini artıran ve her çocuğun hayal gücünü geliştiren bir öğrenme aracıdır (Ömeroğlu ve diğ., 2004, s. 24).

Yaratıcı drama, bir grup etkinliğidir. Öğrenme sürecine çocuğun etkin şekilde katılabilmesi için, duyularını, düş gücünü, imgeleme yetisini devreye sokar (Morgül, 1994, s. 1220).

Okul öncesi dönemde çocukta ilk dramatik öğrenme taklit etme ile başlamaktadır. Çocuklar, hayali ve gerçek yaşantılar ile davranışları arasında fiziksel ve bilişsel bağlantılar kurabildikçe, taklit becerileri gelişmekte ve oyuna dönüşmektedir (Ömeroğlu ve diğ., 2004, s. 24).

Oyun, çocuk eğitiminde yadsınamaz bir öneme sahiptir. Yetişkinlerin düşündükleri gibi boş vakit geçirme değil, çocuklar için en doğal öğrenme ortamıdır. Çocukların yanlış yapma, eleştirilme korkusu olmadan kendilerini en iyi şekilde ifade edebilmelerini sağlar.

Drama etkinlikleri uygulanırken takip edilen 4 süreç vardır. Bunlar, ısınma, kaynaştırma, uygulama ve değerlendirmedir (Gönen ve Dalkılıç, 2003, s.71).

Yaratıcı drama çalışmaları sırasında kullanılan pek çok teknik vardır. Bunlar, pandomim, rol oynama, doğaçlama, hikaye oluşturma ve dramatizasyondur (Aral ve diğ., 2001, s. 46).

Yaratıcı Dramanın Çocuğun Gelişim Alanları İle İlişkisi

Yaratıcı Dramanın Zihinsel Gelişime Etkisi

Yaratıcı drama etkinlikleri, çocuğun bilişsel becerilerinin gelişimini doğrudan desteklemektedir. Drama etkinlikleri sırasında çocuklar düşündüklerini yaşantıya dönüştürmektedir (Ömeroğlu ve diğ., 2004, s. 31). Farklı yaşantılar sırasında değişik çözüm yolları üretme imkânı bulurlar.

Drama, çocuğa kendi hareketleri yoluyla zengin yaşantılar sunduğu için zihinsel gelişime katkı sağlar (Önder, 2003, s. 96). Çocuk kendisini drama yoluyla başkasının yerine koyarak gerçek hayatta yapamadıklarını ya da özlediği ve yeniden yaşamak istediği olayları hayal gücünü kullanarak tekrardan yaşar.

Hayal gücü, zihinsel canlandırma olayıdır. Çocuk, gerçekte görülmeyen bir varlığı, nesneyi hayal etme yoluyla zihinsel işlemler yaparak onu hissetmeye, ona dokunmaya, tadını almaya, koklamaya çalışır. Bu durum zihinsel egzersiz yapma olayıdır (Akbaba ve diğ., 2003, s.21) .

Çocuklar drama etkinlikleri sırasında kendilerine sunulan günlük yaşamları ile ilgili problemleri farklı şekillerde yeniden yaşarlar. Böylece problem çözme becerileri desteklendiği gibi olaylara farklı bakış açıları geliştirmesi sağlanmaktadır (Ömeroğlu ve diğ., 2004, s. 32).

Yaratıcı Dramanın Dil Gelişimine Etkisi

Yaratıcı drama etkinlikleri ile çocuklar, düşünme, konuşma, dinleme ve anlama becerilerini kazanmaktadırlar. Çocuklar, dil becerilerini yaratıcı drama çalışmaları sırasında grupla kurduğu etkileşim sonucunda doğal yollarla geliştirmektedir (Ömeroğlu ve diğ., 2004, s. 34).

Drama etkinlikleri sırasında çocuk, sözel iletişimi başlatarak, çeşitli durumlarda hayali karakterlerle karşılıklı diyaloglar kurar, doğal etkinlikler sayesinde çocuk sesinin tonunu, yüksekliğini, alçaklığını ve hızını ayarlayabilir (Akbaba ve diğ., 2003, s. 22).

Drama, oyuna benzeyen, gerçeğe yakın ortamda çocuk, belirli bir rolü oynarken, role ilişkin, sözlü ve sözsüz olarak gösterdiği davranışlar, onun iletişim ve dil davranış repertuarını zenginleştirir (Önder, 2003, s.98).Yeni kavramlar öğrenme imkânına sahip olurlar.

Dramanın, sadece sözel değil, sözel olmayan iletişim becerilerini de geliştirdiği savunulmaktadır. Çocukların drama çalışmaları içinde etkin olduğu sözel ve sözel olmayan dili çok etkin şekilde kullandığı görülür. Çocuklar, bu etkinliklerde yer alırken, düşünme, konuşma, dinleme, anlatma ve birbirleriyle iletişim kurma becerilerini de kazanır.

Yaratıcı Dramanın Sosyal Gelişime Etkisi

Çocuğun sosyalleşmesinde çevresindekilerle özellikle de arkadaşları ile ilişkileri son derece önemlidir. Çocuk grup içerisinde işbirliği, paylaşma, dayanışma, başkalarına saygı duyma vb. öğrenir (Ömeroğlu ve diğ., 2004, s. 35).

Drama, tanım olarak, kendi içerisinde sosyalleşmeyi barındırmaktadır. Çeşitli etkinliklerin özelliğine göre tartışan, konuşan, olayları yaşayan, gözleyen ve yaratan çocuk, sosyal iletişimin temellerini sağlamlaştırır. Bu nedenle sosyal iletişime etkisi olmayan drama etkinliği yok denebilir (Gönen ve Dalkılıç, 2003, s. 31).

Drama, bir grup çalışması olması nedeniyle bulunduğu ortama göre duyarlı olmayı, birbirlerini kabul etmeyi, paylaşmayı öğretir. Böylece bireyin hem kendine hem de başkalarına güven duygusu gelişir. Çocuklar, drama sayesinde çeşitli sosyal farklılıklara rağmen birlikte oynama ve başarmanın hazzını tadarlar böylece işbirliği yapma becerileri gelişir (Akbaba ve diğ., 2003, s.24).

Çocuk, yaşamında dile getiremediği sorunların, grup içinde başkaları tarafından da yaşandığını anlamakta ve diğerlerinin yaşadığı farklı sorunları dinleyerek kendini ifade etme ve başkalarını daha iyi anlama, empati kurma becerilerini arttırmaktadır (Ömeroğlu ve diğ., 2004, s.36).

Yaratıcı Dramanın Duygusal Gelişime Etkisi

Çocuklar, yaratıcı drama etkinlikleri sayesinde duygularını serbestçe ortaya koyma imkânı bulurlar. Olumlu veya olumsuz duygularını rahatça yaşadıkları için içsel gerginlikten kurtulmaktadırlar.

Drama, bireyin her alanda kendini tanımasına imkân sağlar. Bu durum çocuğu duygusal yönden rahatlatır. Şöyle ki, drama etkinlikleri ile çocuk iç dünyasını yansıtarak, arkadaşları ile kaynaşmakta, gruba katıldığı andan itibaren bastırılmış duygularını dışa vurduğu için de rahatlamaktadır (Akbaba ve diğ., 2003, s. 25).

Drama katılımcıları zihinsel olarak taklit ederek, duygularını geniş ölçüde ifade edebilirler. Drama etkinlikleri sırasında katılımcılar, başkahraman ve diğer karakterlerin karşılaştıkları bir durum tasarlayabilirler ve onların nasıl hissettiklerini hayal edebilirler (Mages, 2006, s.330). Çocukta empati duygusunun gelişmesinin en rahat ve uygun ortamı, drama çalışmalarıdır (Gönen ve Dalkılıç, 2003, s. 31).

Özellikle rol oynama etkinlikleri, çocukların olaylara başkalarının gözüyle bakmalarını böylece onları daha iyi anlamalarını sağlamaktadır. Drama, grup etkileşimini arttırdığından, çocuğun duygularını başkaları ile paylaşmasına, başkalarının duygularını anlamasına yardımcı olmaktadır (Ömeroğlu ve diğ., 2004, s. 35). Bu sebeplerden dolayı özellikle erken çocukluk döneminde, dramanın duygusal gelişime çok önemli katkıları vardır.

Yaratıcı Dramanın Psikomotor Gelişime Etkisi

Okul öncesi dönemde çocuklar günlük yaşamları ile ilgili kendilerini etkileyen tüm olayları, her zaman sözel olarak dile getiremeyebilirler. Bazı durumlarda yaşadıkları korkuları, kaygıları, üzüntüleri, mutlulukları vb. ifade eden duygularını oyunlarında vücut hareketleriyle kolaylıkla anlatabilmektedirler (Gönen ve Dalkılıç, 2003, s. 32).

Yaratıcı dramanın çocukların duyu ve düşüncelerini hareketleri ile (sallanma, yuvarlanma, sıçrama vb.) dışa vurmalarını sağladığından rahatlatıcı etkisi bulunmaktadır. Drama etkinliklerinde özellikle yaratıcı hareket ve danslar, duyguların bedensel yolla ifade edilmesine olanak sağladığından bu konuda ayrıca önem taşımaktadır. Bu etkinlikler sırasında

çocuklar zihinlerinde canlandırdıklarını, diledikleri gibi hareket veya dansla anlatırlar (Ömeroğlu ve diğ., 2004, s. 36).

Drama saatinin uygulandığı sırada öğrenci gözlediği ve yaşadığı olayları değişik rollerle canlandırırken, tedirginliklerini, endişelerini, korkularını, sevinç ve özlemlerini çeşitli vücut hareketleri ile anlatmaya çalışır. Bu öğrenciye veya bireye vücudunu koordineli bir şekilde istediği amaca uygun olarak kullanma imkânı verir. Daha önceden öğrendiği kıvrılma ve dönme gibi temel hareket becerileri daha sonra yapılan drama çalışmaları ile geliştirilir.

Böylece bireyin becerilerinin gelişiminde kendi vücudunun özelliklerini tanıyıp kullanmasına yardımcı olur (Akbaba ve diğ., 2003, s. 26).

Yaratıcı Dramanın Özbakım Becerilerinin Gelişimine Etkisi

Drama yoluyla eğitimde kullanılan nitelikli programlar sayesinde çocuklar, özbakım becerilerini direkt olarak geliştirebilme şansına sahiptirler. Genel olarak dramanın özbakım gelişim alanına katkılarını şu kriterlerde toplayabiliriz:

- 1- Kendini ve vücudunun parçalarını en doğal yolla tanımalarını sağlamak,
- 2-Vücut parçalarının işlevlerini en doğal yolla öğrenmesini sağlamak (bunun gerçekleşmesi için en doğal yol pandomim ve rol yapmadır),
- 3- Vücut parçalarının başka fonksiyonlar içinde kullanılabilmesine olanak sağlamak,
- 4- Günlük hayatı içinde kullanacağı çeşitli davranışları en doğru olarak kazanmasını sağlamak (Gönen ve Dalkılıç, 2003, s. 32).

SONUÇ

Çocuğun kişiliğinin temellerinin atıldığı bu dönemde drama çalışmalarına sık sık yer verilmesi çocuğun tüm gelişim aşamaları açısından önemli ve gereklidir. Yaratıcı drama çocukların zihinsel, duygusal, sosyal, psikomotor, dil, özbakım becerilerini geliştirip desteklediğinden etkinlikler içerisinde yer almalıdır. Okul öncesi dönem çocukları için yaparak yaşayarak öğrenme modeli uygulandığında öğrenilenlerin kalıcılığı artmaktadır. Çocuklar etkinliğe direkt olarak katıldıklarında öğrenmeye istekleri artmaktadır. Yaratıcı drama çalışmaları da öğrencinin aktif olarak etkinliklere katıldıkları en önemli eğitim aracıdır. Bu çalışmalar sırasında öğrencinin

motivasyonu artmaktadır. Eğitim ortamlarındaki drama etkinlikleriyle bireyler, ileri yaşamlarında karşılaştıkları birçok sorunla yüz yüze gelerek, bu sorunlara çözüm yolları üretebilirler. Bütün bu nedenlere bağlı olarak okul öncesinde yaratıcı drama çalışmalarına önemli ölçüde yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

Adıgüzel, Ömer. (1994). "Eğitimde yeni bir yöntem ve disiplin: Yaratıcı Drama". Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi I. Eğitim Bilimleri Kongresi, Cilt : 2, s.522-532.

Akbaba, Sırrı; Kök, Mehmet; Sağlam, Sırrı. (2003). Eğitim-Öğretimde Drama ve Oyunlar. Cemre Ofset Matbaacılık, Erzurum.

Aral, Neriman.; Kandır, Adalet.; Can Yaşar, Münevver. (2001). Okulöncesi Eğitim 2. Ya-Pa Yayınları, İstanbul.

Gönen, Mübeccel; Dalkılıç, Nursel Uyar (2003). Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.

Mages, Wendy K. Drama and imagination: a cognitive theory of drama's effect on narrative comprehension and narrative production. www.firstsearch.ock.org. 05.10.2007

Morgül, Mahiye. Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Drama. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. I. Eğitim Bilimleri Kongresi, Cilt:3, s.1219-1225.

Ömeroğlu, Esra; Ersoy, Özlem; Şahin, Fatma Tezel; Kandır, Adalet; Turla, Ayşe. (2003). Okul Öncesi Eğitimde Drama Teoriden Uygulamaya. Kök Yayıncılık, Ankara.

Önder, Alev. (2003). Okul Öncesi Çocukları İçin Eğitici Drama. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.